

**ВОКАЛЬНІ ТВОРИ**

**ЗАРУБІЖНИХ КОМПОЗИТОРІВ ДЛЯ**

**МЕЦО – СОПРАНО**

**У СУПРОВОДІ ФОРТЕПІАНО**

Дрогобицький державний педагогічний університет  
імені Івана Франка  
Кафедра народних музичних інструментів  
та вокалу

ВОКАЛЬНІ ТВОРИ  
ЗАРУБІЖНИХ КОМПОЗИТОРІВ ДЛЯ  
МЕЦО – СОПРАНО  
У СУПРОВОДІ ФОРТЕПІАНО

Навчально-методичний посібник для підготовки  
фахівців ОКР «Бакалавр», «Спеціаліст», «Магістр»

Дрогобич

2014

*Рекомендовано для використання у навчальному процесі  
Вченою Радою Дрогобицького державного педагогічного  
університету ім. Івана Франка  
(протокол № 17 від 27.11.2014р.)*

**УДК 784:786.2(075)**

**ББК 85.94я73**

**К46**

Вокальні твори зарубіжних композиторів для мецо-сопрано у супроводі фортепіано: навчально-методичний посібник / [автор-упорядник С.Кишакевич]. — Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім.Івана Франка. 2014. — 45с.

Даний посібник укладено відповідно до програми з предмету «Постановка голосу» для студентів музично-педагогічного факультету ОКР «Бакалавр» напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво\*», «Спеціаліст» спеціальності 7.02020401 «Музичне мистецтво\*», «Магістр» спеціальності 8.02020401 «Музичне мистецтво\*». У ньому подано твори зарубіжної вокальної музики різного ступеня складності в авторській інтерпретації на українську мову для розвитку та удосконалення вокально-технічних навичок студентів: інтонації, дихання, опори звуку, кантилени, формування культури орфоєпії.

Посібник розрахований на студентів, викладачів музично-навчальних закладів I — IV рівнів акредитації, фахівців-вокалістів та на поціновувачів вокальної музики.

### ***Рецензенти:***

***Горбенко С.С.*** — заслужений працівник культури України, кандидат педагогічних наук, професор Інституту мистецтв Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова.

***Сятецький К.К.*** — заслужений працівник освіти України, професор кафедри народних музичних інструментів та вокалу Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І.Франка.

## ВСТУПНЕ СЛОВО

Даний навчально-методичний посібник створений у відповідності до Програм з постановки голосу, затверджених Вченою радою ДДПУ ім. І.Франка від 21.01.2010 р., протокол № 1 і призначених для підготовки фахівців ОКР «Бакалавр» напрям підготовки: 6.020204 Музичне мистецтво\*, ОКР «Спеціаліст» спеціальність 7.02020401 Музичне мистецтво\* (автор Є.Шуневич); а також згідно Програми зі спеціалізації (вокал), затвердженої Вченою радою університету від 18.02.2010р., протокол №2 і призначеної для підготовки фахівців ОКР «Магістр» спеціальність 8.02020401 Музичне мистецтво\* (автори Б.Базиликот, К.Сятецький).

Беручи до уваги те, що вокальна творчість, серед усіх видів музичного мистецтва, якнайповніше, на нашу думку, розкриває духовний світ особистості, сприяє розвитку інтонаційного мислення, вокального слуху, творчо-виконавських задатків, – виникла необхідність укласти навчально-методичний посібник, який сприяв би професійному росту та підвищенню ефективності навчання співака-студента музично-педагогічного факультету, а також став у нагоді в їх майбутній професійній діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах.

Пропонований навчально-методичний посібник має на меті розвинути та удосконалити у студентів класу «Постановка голосу» такі вокально-технічні навички як опора звуку, інтонація, дихання, кантилена, сформувати в них культуру орфоепії.

Не менш важливою є потреба постійно поповнювати вокальний репертуар високохудожніми зразками зарубіжжя, акцентуючи увагу на поетичних перекладах українською мовою. Адже текстові переклади з іноземної мови на українську включають твір й у надбання нашої національної культури. Тому нами було здійснено поетичні переклади-інтерпретації поданих в посібнику зарубіжних вокальних творів, з використанням словників, а також з поетичних зразків російських авторів-перекладачів: В. Зоста, А. Єфременкова, А. Плещєєва, а також невідомих авторів.

Музичний матеріал вміщений у посібнику розрахований на студентів з різним рівнем вокальної підготовки: як на початківців, що

лише опановують ази вокального мистецтва, так і на студентів, що мають певний сценічно-виконавський досвід. Усі твори, відібрані до даного збірника, апробовані у роботі зі студентами музично-педагогічного факультету як в навчальному процесі, так і в їх концертно-сценічній практиці.

У посібнику представлена творчість зарубіжних композиторів XVII-XX століття. Твори (а це сім вокальних зразків для мецо-сопрано у супроводі фортепіано) – різні за стилем, ступенем складності, характером, що збагатить можливість вибору навчального репертуару у відповідності до індивідуальних якостей кожного студента-співака, загального рівня його музичної підготовки, а також вокальних даних, емоційності, розвитку художньої уяви. Для зручності користування посібником кожному твору передусь позначення теситури.

Видання розраховане в першу чергу на студентів, також воно стане у нагоді педагогам з вокалу, концертним виконавцям, аматорам вокальної творчості.

Кандидат педагогічних наук, доцент  
кафедри народних музичних інструментів  
та вокалу Кишакевич С.В.

## НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ



**Алессандро Скарлаті** (02.05.1660р., Палермо — 24.10.1725р., Неаполь, Італія) — італійський композитор, родоначальник неаполітанської оперної школи. Музичну освіту здобув у Римі. Тут у 1679р. була поставлена його перша опера «Невинна помилка». З 1684р. і до самої смерті, з перервою у 1702-1708р.р., Алессандро Скарлаті — палацовий капельмейстер в Неаполі. Був членом академії «Аркадія» ( товариство римських поетів і музикантів). Митець написав понад 100 опер, близько 200 мес і 500 кантат, поза 10 ораторій, безліч мотетів, псалмів і духовних концертів. Його вважають засновником форми італійської увертюри: allegro, andante, allegro , а також створення трьох частинної арії. А.Скарлаті прославився і як віртуоз гри на арфі та клавірі, а також як співак. Успішно займався викладацькою діяльністю. Серє його учнів: Ф.Дуранте, Н. Логрошино, Г.Греко.

**«О, не сила біль терпіти»** — старовинна арія, зміст якої повністю відображено у мелодичній лінії. Рекомендується для мецо-сопрано з міцною серединою діапазону. Теситура твору — «ре дієз» першої – «ре» другої октави. При вивченні арії слід звернути увагу на неодноразове повторення звуків «фа» і «соль» на словах «очі милі, ви жорстокі», тому, співаючи, слід інтонаційно підтягувати звук, слідкувати за динамічним ростом та фразуванням. За характером арія сумна, жалібна, тому її виконання вимагає від співака глибокого розуміння поетичного тексту, високої вокальної культури. Необхідно слідкувати за плавним виконанням стрибків. Корисна у роботі над виробленням кантилени та дихання.

***Рекомендовані вокально-технічні вправи:***



Вправа сприяє вирівнюванню голосу, зручна на початковому етапі розспівування. Співати пропонується як на голосні «а», «і», «о», «е», так і на склади «ля» або «мі».



Виконання даної поспівки корисне для оволодіння прийомом співу на «легато», елементами кантилени; сприяє розвитку вокального дихання. Увага студента повинна бути зосереджена на рівномірному та економному видиху.



Пропоновану вправу співати рівно, плавно, слідкуючи за подачею дихання. Голосні розспівувати округлим звуком.

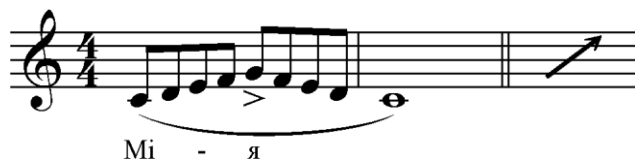


**Георг Фрідріх Гендель** (24.02.1685р.,Галле, Німеччина — 14.04.1759р.,Лондон, Англія) — видатний композитор епохи Просвітництва. Початкову освіту здобув у середній (

класичній) школі, де його викладачем музики був ЙоганПреторіус, придворний капельмейстер Давид Пооле та органіст КристіанРіттер. У 1694р. навчається у видатного органіста і композитора Фрідріха Вільгельма Цахау. Бере уроки гри на скрипці, клавесині, гобої, органі. У 1702р. вивчає право в університеті Галле, а з 1703р. виїжджає в Гамбург. Тут у 1705р. з'являються його перші опери: «Альміра» та «Нерон». Будучи в Італії, буквально за кілька місяців освоює стилістику італійської опери. У 1707р. Флоренція ставить першу італійську оперу Генделя «Родріго», а в 1709р. Венеція — наступну «Агрипіна». Наприкінці 1710р. митець вперше приїздить до Англії. В 1711р. на сцені королівського театру в Лондоні відбулась прем'єра його опери «Рінальдо». В останні роки життя Гендель створює ораторії. У 1751р. композитор сліпне. Г.Гендель написав близько 50 опер, 23 ораторії, безліч церковних хоралів, органних концертів.

**Арія Оттона з опери «Оттон»**— пропонується для мецо-сопрано з міцним середнім регістром. Теситура твору — «до» першої - «мі» другої октави. При вивченні арії слід звернути увагу на те, що вокальна лінія побудована в основному на нисхідних інтонаціях, тому співаючи нижні ноти в кінці фраз, не опускаючи їх ні позиційно, ні інтонаційно. Розпачливий та скорботний характер арії вимагає насиченого, проте емоційно-стриманого виконання. Корисний у роботі над чіткою дикцією, рівністю та м'якістю звучання. Початок вокальної мелодії на фразі «Де ти є...» слід підготувати, округлюючи звук та зберігаючи його високу позицію. Звуковедення кантиленне.

***Рекомендовані вокальні вправи:***



Вправа виконується рівно, з чітким вступом на сильну долю такту. Дихання спокійне, рівне; голосоведення плавне. Увага



студента має бути зосереджена на взаємозв'язку звука і подачею дихання.



Цю вправу доцільно використовувати для згладжування регістрів, а також вирівнювання звучання всіх голосних.



Рекомендована поспівка корисна у роботі над утриманням високої звукової позиції при низхідному русі. Спів на різні голосні вимагатиме їх однохарактерного звучання. Вправу слід виконувати у помірному темпі.



**Томазо Джордані** ( 1730(44)р. — лютий,1806р.) — італійський композитор, артист опери. Перші виступи здійснив з мандрівною трупою свого батька. В кінці 50-х р.р. 18 ст. розпочав активну композиторську діяльність. Перша опера «Комедіантка, яка стала співачкою» була поставлена у 1756р. Його творам притаманна мелодична винахідливість, ясна форма, стилістична вишуканість.

Великий вплив на Томазо Джордани як на композитора мав Й.-С. Бах, особливо в написанні концертів для клавесину.

«Милий, люблю» — сповнена світлого почуття любові та туги музична композиція. Теситура твору — «до» першої — «мі бемоль» другої октави. Середня частина твору виконується більш емоційно, схвильовано, з чітким дотриманням усіх темпових та динамічних нюансів. Нижні звуки брати високопозиційно, точно ритмічно, не відриваючи від верхніх. Розспівувати голосні слід округлим звуком, без під'їздів. Твір за характером вимагає стриманого, але, водночас, виразного виконання.

*Рекомендовані вокально-технічні вправи:*



Виконання цієї вправи розвиває вокальний слух, вимагає чіткості та ритмічної організованості у співі. Атака звуку м'яка, але точна.



Дана поспівка привчає до відчуття позиційної точності, опори дихання. Спів на «стаккато» вимагає від виконавця чіткого попадання в одну і ту саму позицію.



Вправа корисна у роботі над оволодінням прийому співу на «легато». Виконувати її слід у повільному темпі, округлим звуком, на «зівку».



**Фридерик Шопен** (22.02.(01.03.)1810р., Железова Воля, Польша — 17.10.1849р., Париж, Франція) — найвидатніший польський композитор і піаніст. З 7 років вчиться грати на фортепіано і пише маленький полонез соль-мінор. З 1823 по 1826р.р. навчався у Варшавському ліцеї, де його батько був професором та брав уроки у Варшавській консерваторії. У 1831р. виїхав до Відня, перед тим як оселився у Парижі, де провів значну частину свого життя. До 1838р. Шопен став відомою людиною в Парижі: творив, регулярно давав концерти. Восени 1836р. митець знайомиться з баронесою Дюдеван (літературний псевдонім Жорс Санд). Їх союз тривав 8 років. Зимою кінця 1838р. початку 1839р. здоров'я композитора значно погіршилося: легені були зачеплені туберкульозом. Останній раз він виступив у Парижі 16 лютого 1848р. Під час відспівування композитора у церкві Святої Мадлен звучали фрагменти «Реквієму» Моцарта — так бажав Фридерик. Також за його заповітом на батьківщину було перевезено серце Шопена, яке покоїться в костелі Святого Христа у Варшаві. Ф.Шопен збагатив західну музику новими ритмічними малюнками та слов'янськими інтонаційними елементами.

**«Бажання»** — даний вокальний зразок рекомендовано для мецо-сопрано з міцним середнім регістром. Теситура твору — «сі» малої — «ре» другої октави. Мелодія вирізняється простою побудовою, зручним діапазоном, виразним ритмічним малюнком. Легко засвоюється студентами. Потребує світлого звучання, радісної, емоційної палітри. Верхні звуки під час стрибків слід брати без глісандо, на зівку. Пісня вимагає рухливості голосу, плавного ведення вокальної партії. Співак повинен володіти чіткою та виразною

дикцією.

**Рекомендовані вокально-технічні вправи:**



Пропоновану вокальну вправу слід виконувати світлим, опертим звуком, не відриваючи нижній тон від верхнього. При низхідному русі по ступенях гами слід зберігати високу звукову позицію. Дрібні тривалості співати чітко, без гліссандо.



Виконання даної вправи сприяє розвитку вокального слуху, гнучкості голосу, удосконаленню вміння співати широкі інтервали. Мелодичні стрибки співати плавно, на «легато».



Ця вправа виробляє у студента дихання, рухливість голосу. Зміна складів повинна виконуватися без поштовхів, не порушуючи мелодичної канви. Можна співати дану поспівку і на голосні, чергуючи їх між собою.



**Філіппо Маркетті** (26.02.1831р., Болоньяола — 18.01.1902р., Рим, Італія) — італійський оперний композитор. Навчався в Неаполі. Дебютував у 1856 р. в Турині з великим успіхом. Вчителював у Римі, викладаючи музику і співи. У 1865р. в Турині відбулася прем'єра опери «Ромео і Джульєтта», яка сприяла популяризації імені композитора. В 1869р. у Мілані, в театрі «Ла-Скала» Ф.Маркетті презентує одну з найбільш вдалих опер «Рюї - Блаз», яка відображала значний вплив французької оперної школи. Окрім опер, Маркетті є автором вокальних творів, невеликих за розмірами. Митець керував консерваторією імені Святої Цецилії. Був головою журі конкурсу «Sonzogno». У рідному місті Болоньяолі в муніципальній ратуші діє постійна виставка, присвячена талановитому композитору.

**«Так все почалось»** — даний музичний зразок корисний у роботі з початківцями. Фортепіанний супровід підтримує вокальну партію. Теситура твору — «сі» малої - «ре» другої октави. Характер музичної композиції ліричний, одухотворений. В ній оспівується чисте, щире почуття кохання. Тому у роботі над романсом варто приділити увагу плавному голосоведенню, світлому необтяженому звучанню, чіткій артикуляції. Проста структура твору не вимагає особливих зусиль у засвоєнні музичного матеріалу.

***Рекомендовані вправи для розспівування:***



Ця вправа для розвитку чіткої дикції та артикуляції. Спочатку співати у повільному темпі, роблячи акцент на кожен сильний доль. Згодом можна пришвидшити темп.



Поєднання у пропонованій вправі прийомів «легато» і «стаккато» допоможе студентові відчутти опору звука, звільнитись від затиснення м'язів гортані. Чергування різних складів допоможе виробити чітку дикцію.



Вправа сприяє розвитку вокального слуху. Для покращення артикуляції рекомендується її спершу просольфеджувати.



### **Петро Ілліч Чайковський**

(25.04.(07.05.)1840р., Воткінськ — 25.10.(06.11.)1893р., Росія) — російський композитор, диригент, педагог, музично-громадський діяч. Походить з українського роду Чайок. З ранніх років вчиться гри на фортепіано. У 1859р. закінчує училище правознавства в Санкт-Петербурзі. До 1863р. служив у міністерстві юстиції. Навчався у Петербурзькій консерваторії, яку закінчив у 1865р. З 1866р. П.Чайковський переїхав до Москви викладати у консерваторії. З кінця 1870р.р. композитор подорожує як батьківщиною, так і за кордоном. В 1885р. його обирають директором Московського відділу Російського музичного товариства. У 1887-поч.1888р.р. він робить перше європейське турне як диригент. Ці поїздки зміцнили дружні

зв'язки із західноєвропейськими музикантами, серед яких Едвард Гріг, Антонін Дворжак, Густав Малер та інші. Весною 1891р. митець робить концертну поїздку в США ( Нью-Йорк, Балтімор, Філадельфія), яка проходить з великим успіхом. Останні роки життя музикант проводить в Клину у Підмосков'ї, де зараз знаходиться його меморіальний музей. 16 жовтня 1893р. він успішно диригує на прем'єрі своєї симфонії в Петербурзі, а за кілька днів раптово помирає. Творчість П.Чайковського багатогранна, наповнена нестримною емоційністю та виразністю, яка не залишатиме байдужим жодного, хто прагне істинного мистецтва.

«**Легенда**» – музична композиція на релігійну тематику. Теситура твору – «ре» першої – «мі» другої октави. У першій частині вокальну мелодію дублює партія фортепіано. Початок фрази, що розпочинає твір, слід брати м'яко, на зівку, не форсуючи звук «мі» другої октави. При фразуванні слід уникати непотрібних акцентів, різких закінчень музичних фрагментів. Мелодія написана у вигідній теситурі та легко засвоюється у роботі. Виконавець має володіти тонким ритмічним відчуттям та повинен зуміти передати глибокий авторський задум Христової самопожертви та безкорисливої любові засобами вокальної техніки.

***Пропоновані вокально-технічні вправи:***



Вправа корисна для оволодіння прийомом співу на «легато», елементами кантিলени, сприяє розвитку вокального дихання. Атака звуку м'яка, але чітка.



Ця поспівка корисна у роботі над згладжуванням реєстрів. Співати стриманим, концентрованим звуком, чітко дотримуючись ритмічного рисунка.



Виконання даної вправи допоможе закріпити у студента найкращі темброві якості звука, навчить правильного звукоутворення; сприятиме розвитку дихання.



**Джером Керн** (27.01.1885р., Нью-Йорк — 11.11.1945р., Нью-Йорк, США) — американський композитор. У 1904р. закінчив музичний коледж в Нью-Йорку. Продовжив навчання в Європі. Складені ним музичні номери для лондонських театрів користувалися успіхом. У 1910р. одружується і повертається в Нью-Йорк, де працює театральним піаністом. У 1915р. Керн запізнюється на пароплав «Лузітанія», який повинен був доставити його в Лондон. Це рятує йому життя. Наприкінці 1920-х р.р. Джером Керн стає відомим театральним композитором. На Бродвеї йдуть 16 його мюзиклів та шоу. У 1925р. митець знайомиться з лібретистом і продюсером Оскаром Хаммерстайном. З цього моменту починається їх багаторічна дружба і співпраця. Керн володар двох «Оскарів» (1936р. та 1941р.) у номінації «За кращу пісню». 5 листопада 1945р. в Нью-Йорку під час прогулянки Керн впав без свідомості. Як з'ясувалося — інсульт. Композитор помер, не прийшовши до тями. Джером Керн створив понад 700 пісень і ряду популярних оперет.



Його кращі твори, особливо оперета «Плавучий театр», стали класикою американського джазу.

«Дим» – даний вокальний зразок пропонується для меццо-сопрано з широким діапазоном, адже твір охоплює всі три меццо-сопранові регістри. Виконання цієї пісні вимагає від співака рівного звучання голосу, емоційної виразності, душевного піднесення. Теситура твору – «соль дієз» малої – «фа» другої октави. Довгі тривалості у фразах слід витримувати, тримаючи добру опору звука. Твір корисний у роботі над диханням. Певну трудність може становити зміна тональності в середній частині твору, тому співак повинен мати стійку інтонацію та певну вокальну підготовку. Усі стрибки виконувати плавно, зв'язано. Чітка артикуляція та виразна дикція допоможуть у роботі над відтворенням художнього образу.

***Рекомендовані вокально-технічні вправи:***



Розвиток мелодичної лінії у цій вправі охоплює великий діапазон. Тому слід зберігати однотембральність звучання голосу по всьому діапазону, поступово добавляючи грудне звучання на нижніх тонах.



Вправа виробляє гнучкість, еластичність голосу. Початок фрази брати високопозиційно, економно розприділяючи дихання. Співати рекомендується на склад «ма».



Ця поспівка доцільна у роботі над виробленням чіткої дикції та артикуляції, а також над оволодінням прийому співу на «легато». Виконуючи вправу варто робити акцент на кожну сильну долю.

*Тональності до кожної рекомендованої у посібнику вокальної вправи добираються педагогом індивідуально з урахуванням діапазону та вокальних можливостей студента.*

# Бажання

Музика Ф.Шопена

Слова С.Вітевицького

Allegro ma non troppo (♩ = 112)

Український текст С.Кишакевич



Як-би на не-бі я со-неч-ком зо-  
Gdy-byt ja by - la sło-ne-czkiem na

рі-ла,- дру-же мій, лиш то-бі я б весь день сві-ти-ла. А не для  
nie-bie, nie swie - ci - la-byt jak ty - lko dla cie-bie, A - ni na

річ - ки, а не для га - ю, лиш то - бі я б сві-ти - ла.  
wo - dy, a - ni na la - sy, a - le po wszy-skie cza - sy.

senza tempo marcato

*a tempo*  
**p** *cresc.* **p**

І в тво - є ві - кон - це промінь по - си - ла - ю, а не для річ - ки.  
 pod two - jem o - kie - nkiem i ty - lko dla cie - bie gdy - бум w slo - ne - czko

а не для га - ю.  
 mo - gla zmie - nic sie - bie.

*mf* *tr* *tr* *tr* **(p)**

Як - би я пташ - ко - то  
 Gdy - бум ja by - la

*tr* *tr* **p**

*cresc.* **p**

в не - бе - сах лі - та - ла, то всі піс - ні то - бі я би да - ру -  
 pta - szkiem z te - go ga - ju. nie spie - wa - la - bim, w za - dnym o - boym

*cresc.* **p**

ва - ла. А не для річ - ки, а не для га - ю,  
*kra - ju. A - ni na wo - ду, a - ni na la - sy.*

*marcato*

лиш то-бі да - ру - ва - ла! І бі - ля ві - кон - ця я то-бі спі - ва - ю,  
*a - le po wszy - stkie cza - sy pod twym o - kie - nkiem i ty - lko dla cie - bie.*

*senza tempo* *a tempo* *p* *cresc.*

а не для річ - ки, а не для га - ю!  
*Cze - tuz te to - ge w pta - szka zmie - nic sie - bie!*

*p* *mf*

*tr* *tr* *tr* *tr* *rit.*

*pp*

# Легенда

Музика П. Чайковського

Слова А. Плещеева

Український текст С. Кишакевич



Moderato

Чу - до-вий сад І - сус пле - кав. тро - ян - ди ніж - ні  
Был у Хри - ста - мла - бен - ца сад. и мно - го роз вра-

там рос - ли. На день їх три - чі по - ли - вав,  
стил Он в нем. Он три-жды в день их по - ли - вал.

*mf*

шоб з них ві - нок со - бі сплес - ти. Зір - ва - ти  
 щоб сплесть ве - нок се - бе по - том. Ко - гда же

*p* *mf*

кві - ти за - паш - ні ді - тей у сад по -  
 ро - зы рас - цве - ли, де - тей ев - реї - ских

*p* *p*

кли - кав Він. За мить тро - ян - ди жод - но -  
 со - звал Он; о - ни сор - ва - ли по цвет -

*p*

і не за - ли - ши - ло - ся у нім.  
 ку. и сад был весь о - пу - сто - шен.

*f*

Тож за - пи - та - ла діт - во - ра: "А з чо - го  
 "Как Ты сле - теи - те перь ве - нок? В Тео - ем - си -

*mf*

Твій бу - де ви - нок?" І бу - ла від - по -  
 ду не́т боль - ше роз?" "Вы по - за - бы - ли.

*p*

*p*

відь Хри - та: "З твер - дих і гост - рих ко - лю - чок!"  
 что ши - ны ос - та - лись мне", - ска - зал Хри - стос.

*p*

*mp* *f*

Спле - ли І - су - со - ві із них ві - но - чок  
 И из ши - пов о - ни спле - ли ве - нок ко -

*p* *mf*

*leg.* \* *leg.* \* *leg.* \* *leg.* \*



*mp*

ді - ти ще ма - лі. І за - місь кві - тів  
лю - чий для не - го. и кап - ли кро - ви

*p*

*ped. \* ped. \* ped. \**

*f*

ча - рів - них крап - ли - ни кро - ві на чо - лі.  
вмес - то роз, че - ло у - кра - си - ли Е - го.

*mf*

*ped. \* ped. \**

*mp*

*mf*

*dim.*

# О, не сила біль терпіти

Музика А.Скарлаті

Слова Н.Мінато

Український текст С.Кишакевич



*Andante con moto* *mf*

О, не си-ла біль тер-пі-ти, смерть, прий-ди, вря-  
O ces-sa-te di pia-gar-mi. o la-scia-te-

*agitato e sempre legato* *mf* *cresc.* *dim.*

*poco rit.* *p*

туй ме-не, смерть, прий-ди, вря- туй ме-не.  
mi to-rir, o la-scia-te - mi to-rir!

*a tempo poco a poco cresc. e string.* *p* *V* *V*

О - чи ми - лі, ви жорсто - кі, о - чи ми - лі, ви жор - сто - кі,  
Lu - cin-gra - te, dis - pie-ta - te, lu - cin-gra - te, dis - pie - ta - te.

*v f*

Як мог-ли ви збай - ду - жі - ти? Сер - це льо - дом  
*rit di ge - lo e rit de' mar - ti fred - de e sor - de a'*

*p rit. p*

ско - ва-не! Сер - це льо - дом ско - ва-не!  
*miei mar-tir, fred - de e sor - de a' miei mar-tir.*

*a tempo appassionato mf v*

О, не си - ла біль тер - пі - ти, смерть, прий - ди, вря -  
*O ces - sa - te di pia - gar - ti. o la - scia - te -*

*v p rit.*

туй ме - не, смерть прий - ди, вря - туй ме-не.  
*ti to-rir. o la - scia - te - ti to-rir!*

# Так все почалось



Музика Ф.Д.Маркетті  
Український текст С.Кишакевич

Moderato

1. Зу - стрі - чи в зо - ря - ну ніч, вес - ни по - дих  
2. Вє - чір по - бі - ля рі - ки і до - тик ру -

клич. Так все по - ча - лось.  
ки. Так все по - ча - лось.

Яб - лу - ші бі - лий у - бір і твій ніж - ший  
Тре - пет - на дум - ка о - дна. зі мно - ю во -

зр. Так все по - ча - лось.  
на. Так все по - ча - лось.

Ві - дпо - відь - слів тво - їх лет і кві - тів бу -  
Ледь зро - зу - мі - лі сло - ва бен - те - жать вус -

кет. Так все по - ча - лось. 1.2. По-ча -  
та. Так все по - ча - лось.

ло - ся не зна - ю хо - ли, в я - кий рік сво - є

*Приспів:*

се - рце від - дав я на - вік. І о - чей во -

The first system of music features a vocal line in the upper staff and a piano accompaniment in the lower two staves. The vocal line begins with a half note 'се', followed by quarter notes 'рце', 'від', 'дав', and a half note 'я'. The piano accompaniment consists of chords in the right hand and a bass line in the left hand.

гонь - яс - ні - ше слів, ла - гід - ні - ше

The second system continues the vocal line with a half note 'гонь', followed by quarter notes 'яс', 'ні', 'ше', and a half note 'слів'. The piano accompaniment continues with chords and a bass line.

сон - ця, пре - кра - сні - ше снів. На - че ти - вес -

The third system features a vocal line starting with a half note 'сон', followed by quarter notes 'ця', 'пре', 'кра', 'сні', 'ше', and a half note 'снів'. The piano accompaniment continues with chords and a bass line.

на. на - че ти - во - на, ніж - нос - ті і

The fourth system features a vocal line starting with a half note 'на', followed by quarter notes 'на', 'че', 'ти', 'во', 'на', and a half note 'ніж'. The piano accompaniment continues with chords and a bass line.

лас-ки на - пов - нс - на Праг-ну лиш з то - бо - ю бу - ти.

знай! Хоч при зу - стрі - ці я мов - чу заз - ви - чай.

Та в хви-ли-ни ці я при - га - ду - ю знов як до нас прий-

шла лю - бов. - бов.

1. 2.

*p*

# ДИМ

Музика Дж.Кери

Слова О.Харбиха

Український текст С.Кишакевич

*rall.*



*Andante moderato*

*a tempo*  
*p*

Ми стрі-ли-ся в но-чі при зо-рі сві-чі.  
They ask me how I knew my true love was true?

*poco acceler.*

*a tempo*

Я-бу- не - вий дим, на - че не-ли - на, ніж-но о-бій-  
I of course re - plied. "Some-thing here in - side can-not be de-

*ma.  
ried"*

Всю  
They

ду - шу на - пов -  
said some-day you'll



*acceler.*

ня бі - ло - сніж - ний дим щас - тям мо - ло -  
*find.* *all who love are blind.* *When your heart's on*

*a tempo*

дим, ма - ре - вом зі сну, сер - цян - ком зо - лю - тим.  
*fire.* *you must re - al - ize* *smoke gets in your eyes.*

*mf Un poco piu mosso*

І про - біг - - ли дні, не -  
*So I chaffed them and I*

ма теп - ла в ду - ші І мо - тив ко - хання відзвучав.  
*gay - ly laughed, to think they could doubt my love.*

Я - блу - не - вий цвіт, твій за - мі - тав - шис, під з гі - лонев-пінно о-па  
 Yet to-day my love has, flown a - way, I am with - out my

*poco rit.* *a tempo*  
*p*  
 дав. Все за - хо - ва - є дим, я в са-ду о -  
 love. Now laugh-ing friends de - ride, tears I can-not

*poco rit.*  
 дин. О - бій - ме криль - ми світ у - весь пу -  
 hide, so I smile and say "When a love-ly flame

стий ту - ги дим гус - тій...  
 dies, smoke gets in your eyes".

лю, шо, мов чу - жа, без те - бе ду - ша!  
*ben. sen - za di te lan - gui - sce il cor.*

*mf*  
 На сер-ці біль, світ. на - че  
*Il tuo fe - del so - spi-ra o-*

*appassionato mf*  
 тьма! О, по-жа - лій! Сил вже не - ма! О, по - жа  
*gnor. ces - sa cri - del tan - to ri - gor, ces - sa cri -*

*poco rit. portamento p dolce*  
 лій! Сил вже не - ма! Сил вже не - ма! Ми-лий, люб-  
*del tan - to ri - gor. tan - tu ri - gor. Ca - ro mio*  
*f pp dolcissimo*

# Милый, люблю!



Музика Т.Джордані  
Український текст С.Кишакевич

Larghetto sostenuto

*p dolce*

*p sempre*

*tr*

*p*

*tr*

*f*

*tr*

Ми - лий, люб-лю. По - вір. мо - лю. - що, мов чу -  
Са - ро mio ben! Cre - di mi al-men; sen - za di -

жа, без те - бе ду - ша. По - вір. мо -  
te lan - gui-sceit cor. Са - ро mio

лю. По-вір, мо-лю, що. мовчу-жа, без те-бе ду-  
 ben, cre-di-mi al-men. sen-za di te lan-gui-sce il

ша! Ми-лий, люб-лю. По-вір, мо-лю, що. мовчу-  
 cor. Sa-ro mio ben. cre-di-mi al-men. sen-za di

*f a tempo* *p dolce* *f*

жа, с без те-бе ду-ша!  
 te lan-gui-sce il cor.

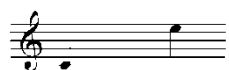
*lunga* *tr* *a tempo*

# Арія Оттона

з опери "Оттон"

Музика Г.Генделя

Український текст С.Кишакевич



Largo

Де ти є, ра-дість днів, я-ких у - же не-ма?!  
Do-ve sei, do-ve sei, dol-ce tia vi - ta,

Бо без те-бе мер - тва є ду - ша й ні - ма,  
sen - za te, sen - za te, do-vro то - rit,

бо без те - бе мер - тва є ду - ша й ні - ма.  
*sen - za te, sen - za te, do-vro mo - rir,*

Де ти, ра - дість днів, я - ких у - же не - ма?! Бо без те - бе -  
*do-ve sei. do-ve sei, dol-ce mia vi-ta, sen - za te.*

**Adagio**

ду - ша ні - ма, бо без те - бе мер - тва є ду - ша й ні -  
*do-vro mo - rir, sen - za te, sen - za te, do-vro mo -*

ма.  
*rir.*

*f* *pp*

## Термінологічний словничок

- A tempo* — іт. «а темпо апассйонато», у темпі пристрасно, жагуче, схвильовано, роздратовано.
- Appassionato*
- A tempo poco a poco crescendo e stringendo* — іт. «а темпо поко а поко крешендо е стрінджендо», у темпі потрохи наростати, голоснішати, дужчати, настирливо прискішувати і підсилювати, поривно прискорювати.
- Accelerando* — іт. «аччелерандо», прискорено, прискішно.
- Adagio* — іт. «ададжьо», помалу, звільна, повагом, серед. Largo і Andante.
- Agitato* — іт. «аджітато», рвучко, збуджено, схвильовано, невпинно.
- Allegro* — іт. «аллегро», весело, швидко.
- Allegro ma non troppo* — іт. «алегро ма нон троппо», весело, швидко, але не занадто, не дуже.
- Andante con moto* — іт. «анданте кон мото», ходую, з рухом, в темпі.
- Andante moderato* — іт. «анданте модерато», помірно ходую.
- Appassionato* — іт. «апассйонато», пристрасно, жагуче, схвильовано, роздратовано.
- Dolce* — іт. «дольче», Dolcemente, солодко, ніжно, любо.
- Larghetto sostenuto* — іт. «ляргетто состенуто», помалу, стримано, протяжно, затягаюче.
- Largo* — іт. «лярго», широко, повільніше від Adagio ( помалу, повагом).
- Lunga* — іт. «люнга», Lungo, довгий, довга.



<i>Marcato</i>	—іт. «маркато», Marcando, наголошувати, підкреслювати, відзначати, акцентувати, вибивати.
<i>Moderato</i>	— іт. «модерато», помірно, помірковано, середина між Allegro і Allegretto.
<i>Poco accelerando</i>	— іт. «поко аччелерандо», трохи прискорено, приспішно.
<i>Poco rallentando</i>	— іт. «поко раллентандо», Rallentato, трохи здержувати, впиняти, загаювати.
<i>Poco ritenuto</i>	— іт. «поко рітенуто», Ritenente, Ritenendo, трохи стримано, сповільнено, зупиняючи.
<i>Portamento</i>	—іт. «портаменто». У співі — це сполука двох тонів різної висоти; в інструментальній грі — це середина між «легато» і «стакато», визначається дужкою і крапками над нотами.
<i>Sempre dolcissimo</i>	— іт. «семпре дольчіссімо», завжди, постійно дуже солодко, весь час щонайніжніше.
<i>Sempre legato</i>	— іт. «семпре легато», завжди постійно, весь час зв'язано.
<i>Senza tempo</i>	— іт. «сенца темпо», те саме, що Rubato (вільно, свobodно).
<i>Tenuto</i>	— іт. «тенуто», витримано ( докладно витримати заданий тон).
<i>Tranquillo</i>	— іт. «транквілльо», Tranguillamente, спокійно.
<i>Un poco piu mosso</i>	— іт. «ун поко п'ю моссо», трохи швидше, скоріше.

## Рекомендована література

1. Антонєць Н.П. Спїлкування на уроцї музики. — Дрогобич: Коло,2002.— 116с.
2. Базиликут Б.О. Орфоепїя в спївї: Навч. Посїбник для студентїв вищих навч. закладїв,— Львїв: Видавничий центр ЛНУ їменї Івана Франка,2001.— 126с.— Нотний додаток.
- 3.Гребенюк Н.Є. Вокально-виконавська творчїсть: психолого-педагогїчний та мистецтвознавчий аспекти: Монографїя. — Київ:НМАУ їм.П.Чайковського, 1999.—269с.
4. Егорычева М. Упражнения для развития вокальной техники. — К.: Музична Україна,1980.—112с.
5. Євтушенко Д. Роздуми про голос .—К.: Музична Україна,1979.— 92с.
6. Рудницька О.П. Сприйняття музики ї педагогїчна культура вчителя: Навч. посїбник .— К.:КДП,1992.— 96с.
7. Сятецький К. Шляхи ї засоби творчого розвитку майбутнього вчителя музики у класї вокалу// Творча особистїсть учителя: проблеми теорїї ї практики. Вип. 7.— К.: НПУ їм. М. Драгоманова. 2002 .—С.151-157.
- 8.Шуневич Є. Систематизація та використання їндивїдуальних вокально-технїчних вправ для розвитку всїх типїв голосїв у класї постановки голосу.// Методичнї рекомендацїї .— Дрогобич,2006.—21с.
9. Юцевич Ю.Є. Теорїя ї методика розвитку спївацького голосу: Навч.-метод. Посїбник для викладачїв ї студентїв мистецьких навчальних закладїв, учителїв шкїл рїзного типу .— К.:ІЗМН,1998.— 160с.

## Список використаної літератури

- 1.Вайнкоп Ю., Русин И. Краткий биографический словарь композиторов. Вип.1.—Ленинград:Музыка,1967.—265с.
2. Вікіпедія:вільна енциклопедія( інтернет ресурс).
- 3.Егорычева М. Упражнения для развития вокальной техники.— К.:Музична Україна,1980.—112с.
4. Летова С.Г. Эдвард Григ.—М.: Музыка, 1974.—56с.
- 5.Лисько З. Музичний словник.—Репринт.вид.—К.: Музична Україна, 1994.—168с.
- 6.Музыкальный энциклопедический словарь / Гл.ред. Г.В. Кельдыш.М.: Советская энциклопедия,1991р.—672с.
- 7.Прибегина Г.А. Петр Ильич Чайковский.— М.: Музыка, 1983.—190с.
- 8.100 великих композиторов /Автор-составитель Д.К. Самин.—М.: Вече,2001.—624с.
- 9.Шорникова М. Музыкальная литература: Развитие западно-европейской музыки. Второй год обучения. Вип. 1.—Ростов н/Д: Феникс,2003.—288с.
- 10.Шуневич Є. Систематизація та використання індивідуальних вокально-технічних вправ для розвитку всіх типів голосів у класі постановки голосу.// Методичні рекомендації.— Дрогобич, 2006.— 21с.

## **ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ студентами теоретичних знань з предмету «Постановка голосу»**

1. Назвіть будь ласка основні вимоги щодо гігієни та охорони голосу.
2. Як ви розумієте поняття «звук»? Як поширюються звукові хвилі в людському організмі?
3. Розкрийте вплив музичного виховання на розвиток естетичної культури особистості.
4. Дайте означення терміну «резонатор».
5. Яку роль під час співу виконує дихання? Назвіть основні типи дихання.
6. Що таке «вокаліз»? Яке його основне призначення?
7. Охарактеризуйте поняття «артикуляція».
8. Як на вашу думку впливає вокально-художній репертуар на формування вокально-технічних та художніх навичок співака-вокаліста?
9. За якою класифікацією ми розподіляємо чоловічі та жіночі голоси? Назвіть межі їхнього звуковисотного діапазону.
10. Розкрийте сутність поняття «головний регістр», «грудний регістр».

## ЗМІСТ

<b>ВСТУПНЕ СЛОВО .....</b>	<b>3</b>
----------------------------	----------

### **Розділ 1.Вокальні твори для мецо-сопрано**

Скарлаті А. «О, несила біль терпіти».....	5
Гендель Г. Арія Оттона з опери «Оттон».....	7
Джордані Т. «Милий, люблю» .....	9
Шопен Ф. «Бажання» .....	12
Маркетті Ф. «Так все почалось» .....	15
Чайковський П. «Легенда» .....	19
Керн Дж. «Дим».....	23

### **Розділ 2.Теоретико-практичні матеріали для опанування вокальних творів**

Навчально-методичні рекомендації .....	26
Термінологічний словничок.....	39
Питання для самостійного опрацювання.....	41
Список рекомендованої літератури.....	42
Список використаної літератури .....	43

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ**

**ВОКАЛЬНІ ТВОРИ**

**ЗАРУБІЖНИХ КОМПОЗИТОРІВ ДЛЯ**

**МЕЦО – СОПРАНО**

**У СУПРОВОДІ ФОРТЕПІАНО**

Автор-упорядник

Світлана Кишакевич

Комп'ютерний набір нот

Валерій Шафета

Редагування нотного тексту

Богдан Пиц, Наталія Сторонська

*Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного  
педагогічного університету імені Івана Франка*

*Головний редактор*

*Ірина Невмержицька*